

Для виявлення залежності між розгалуженістю ТБО (y) у регіонах України та вищезазначеними показниками було побудовано кореляційну модель, при якій розраховано коефіцієнт парної кореляції та засвідчено, що розгалуженість ТБО перебуває в прямому великому зв'язку з: 1) рівнем наявного доходу населення регіону у розрахунку на одну особу (0,876); 2) фінансовим результатом суб'єктів господарювання (0,846); 3) кількістю суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на території регіону (0,838); 4) чисельністю населення регіону (0,792); 5) щільністю населення на одиницю площі регіону (0,748). У результаті обробки інформації було одержано таку кореляційну залежність розгалуженості ТБО від включених до рівняння регресії факторів (табл. 2).

Таблиця 2 – Параметри та критерії кореляції та регресії

Параметри та критерії	x_1	x_3	x_4	x_5	x_6
Рівняння множинної лінійної регресії	$y = -5323,280 + 2,644x_1 + 0,009x_3 + 2,329x_4 + 0,884x_5 + 0,129x_6$				
Коефіцієнт еластичності	0,629	0,322	0,068	0,666	0,066
Коефіцієнт детермінації	0,982				
Коефіцієнт множинної кореляції	0,991				

Можна з упевненістю стверджувати, що побудована нами регресійна модель адекватна експериментальним даним та є статистично значимою, оскільки коефіцієнт множинної кореляції рівний 0,991, а коефіцієнт множинної детермінації становить 0,982.

За результатом рівняння множинної регресії можна зробити висновки про те, що найбільш ефективним резервом збільшення кількості ТБО в регіонах України є: зростання чисельності наявного населення та відповідно щільності населення на одиницю площі регіону; зростання рівня наявного доходу населення у розрахунку на одну особу; збільшення кількості суб'єктів господарювання та фінансового результату від їх діяльності.

*О. М. Костюк, д-р екон. наук, проф.,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

БАЗЕЛЬ III ТА СТРАТЕГІЯ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ: ОСНОВНІ ВИКЛИКИ

Поступове запровадження основних положень Базеля III як комплексної програми зі стабілізації банківської системи у світі, є основним вектором розвитку банківського регулювання на міжнародному рівні,

починаючи з 2009 р. Саме світова фінансова криза стала причиною розробки основних документів Базеля III.

Ключова увага Базельського комітету з банківського нагляду прикута до нормативів капіталу банків. Звісно, що їх поступове зростання до 2019 р. майже вдвічі суттєво вплине на ринкові позиції великих банків світу, адже вони будуть вимушені суттєво рекапіталізуватися, щоб відношення капіталу банку до ризикових активів (RWA) було таким, що відповідає вимогам Базеля III. Найбільш успішно зазначену стратегію вже реалізував шведський банк Нордеа, який рекапіталізувався на 20 % від акціонерного капіталу наприкінці 2009 р. Зараз частка ризикових активів у структурі активів цього банку становить не більше 8 %, що є найменшим показником серед усіх банків так званої групи G 30.

Є інший підхід до вирішення зазначеної проблеми, який використовують більшість великих банків світу, – зменшення частки ризикових активів у балансі банку, адже далеко не усі банки здатні ефективно рекапіталізуватися. При цьому дуже вірогідно, що зменшиться показник окупності власного капіталу банку (ROE), що буде свідчити про зменшення ефективності банківської діяльності. У такому випадку у практиці діяльності великих банків світу виникає ключове питання. Воно полягає у пошуку можливостей максимізації показника ROE за одночасного зменшення RWA. Чи існують такі стратегії банківського бізнесу, за яких можливо було б досягти зазначеної динаміки, зараз відповісти банкам важко. Стратегія управління активами є достатньо громіздкою, щоб такі зміни відбулися протягом одно-двох років.

Отже, банки, виходячи зі стратегій їх розвитку до 2020 р., схильні підтримувати високий рівень ROE за рахунок зменшення операційних витрат, а не оптимізації структури активів за рахунок зменшення їх ризикової складової. За даними компанії McKinsey, збільшення показника ROE до рівня 12 % до 2015 р. вимагає від банків щорічного зменшення операційних витрат на 6 відсотків протягом наступних трьох років. Очевидно, що управління витратами в банку буде найбільш актуальною темою у колах як науковців, так і практиків найближчим часом. За прогнозами експертів МВФ, у найближчі 3–5 років глобальний банківський бізнес дещо втратить у своїх масштабах. Свідченням цього буде процес скорочення операційних витрат великих банків за рахунок зменшення кількості закордонних підрозділів, особливо у країнах з високою часткою ризикових активів в операціях банків. Такими ринками є країни Азії та Латинської Америки. Зменшити шоки від запровадження Базеля III для банків Європи регулятор ринку банківських

послуг ЄС планує за рахунок законодавчого розмежування класичної та інвестиційної діяльності банків. Це дасть змогу вивести поза межі балансів великих банків ризикові активи, які, як правило, зосереджені в інвестиційному бізнесі банків.

**О. В. Костюк, канд. екон. наук,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”**

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Однією із передумов інтеграції України до міжнародного економічного простору є формування засад розбудови і реалізації експортного потенціалу. Експортний потенціал як здатність країни виявляти і постійно відтворювати свої конкурентні переваги на світовому ринку відповідно до умов середовища є найважливішою характеристикою економічної потужності.

Основними проблемами сучасного розвитку українського експорту, на вирішенні яких повинні бути сконцентровані зусилля уряду, є:

1. Сировинний характер та вузька спеціалізація значної частини експорту та незначна частка продукції з високою часткою доданою. Прослідковується тенденція щодо імпорту готової продукції, яка містить сировину вітчизняного походження, наприклад, Україна має позитивне сальдо торгівлі шкірсировиною та від’ємне сальдо за статтею готових виробів зі шкіри.

2. Недостатній рівень інвестування в модернізацію експортоорієнтованих виробництв та гостра нестача новітніх технологій. Основним джерелом фінансування витрат на інновації залишаються власні кошти підприємств за вираженої тенденції скорочення обсягів іноземного інвестування в цій сфері. У 2011 р. обсяг реалізованої інноваційної продукції склав 55,83 млрд. грн., що становило лише 8 % загального обсягу реалізованої експортоорієнтованої продукції (для порівняння – в країнах ЄС даний показник складає в середньому 35 %).

3. Наявність диспропорцій у двосторонній торгівлі з основними партнерами. Умовність і декларативність радикальних заходів щодо поліпшення торговельних відносин з одним із головних торговельних партнерів – Росією, що може призвести до подальшого ускладнення умов торгівлі (подальше зменшення імпортних квот на російському ринку, скорочення обсягів експорту України, зростання цін на імпортовані енергоносії, запровадження заходів обмежувального та дискримінаційного характеру).